

NAZWISKA PATRONIMICZNE NA -ICZ, -OWICZ, -EWICZ MIESZCZAN I CHŁOPÓW W STAROSTWIE GRABOWIECKIM OD XVI DO XVIII WIEKU

Marek Olejnik

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
ORCID: 0000-0002-9157-918X

Streszczenie. W artykule przeanalizowano określenia dodatkowe mieszczan i chłopów z sufiksami *-icz/-owicz/-ewicz* w starostwie grabowieckim. Baza źródłowa wykorzystana w niniejszym artykule obejmuje księgi grodzkie grabowieckie oraz akta miasta Grabowca od XVI do XVIII wieku. Na podstawie przeanalizowanego materiału można wywnioskować, że antroponimy mieszczan i chłopów z sufiksami *-icz/-owicz/-ewicz* mają postać najczęściej dwuelementową (imię i nazwisko), w większości ich podstawą są imiona wschodniosłowiańskie. Tego typu nazwiska najczęściej występowały w XVI wieku, wraz z upływem czasu ich popularność na badanym terenie słabła.

Słowa kluczowe: onomastyka, antroponimia, starostwo grabowieckie, pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie

Celem artykułu jest analiza nazwisk z formantem *-icz, -owicz, -ewicz* urobionych od imion. Miana wypisano ze źródeł dotyczą mieszczan i chłopów pochodzących ze starostwa grabowieckiego. Zgromadzone antroponimy figurują w księgach grodzkich grabowieckich, księgach ziemskich grabowieckich oraz aktach miasta Grabowca. Powyższe dokumenty są zdeponowane w Archiwum Państwowym w Lublinie.

Aby przybliżyć omawianą problematykę, chciałbym na wstępie przedstawić rys historyczny badanego terenu.

Grabowiec jest jedną z najstarszych osad na Zamojszczyźnie. Powstanie grodu warownego jest datowane na 1268 rok. Badacze wymieniają różne daty powstania miasta. W roku 1388 Władysław Jagiełło nadał ziemię bełską Siemowitowi IV. W skład ziemi bełskiej wchodził Grabowiec. W roku 1394 Siemowit IV erygował tu parafię rzymskokatolicką, włączając do niej 25 okolicznych wsi. Jest to jedna z najstarszych parafii w diecezji chełmskiej. Od tego czasu aż do I rozbioru Polski miasto pozostawało stolicą powiatu. Pierwotnie było lokowane na prawie polskim i ruskim, ale 8 stycznia 1447 roku księżę bełski Władysław II nadał miastu prawo magdeburskie. Po włączeniu do korony w 1662 roku Grabowiec stał się miastem królewskim i był oddawany

starostom w dzierzawę. Pierwszym znanym starostą był Paweł Jasiński herbu Poronia (1473–1476). Rozwój gospodarczy miasta zahamowały najazdy tatarskie (w latach 1500 i 1506). Mimo zwolnienia z podatków miastu trudno było się podźwignąć z kryzysu. W tym czasie starostą był Jan Cieciszowski. Po nim prawdopodobnie Jan Rudgierz. W roku 1521 w granicach starostwa grabowieckiego znajdowały się wsie: Miączyn, Ornatowice, Hołużno i Rudno. W roku 1578 Grabowiec liczył 70 domów, zaś liczbę mieszkańców szacowano na 350¹. Jak podaje Wacław Jaroszyński, powiat grabowiecki w roku 1630 liczył 57 wsi szlacheckich (dla porównania powiat bełski – 37, a horodelski – 21)².

Społeczność Grabowca w XVII wieku była wielonarodowościowa, w jej skład, zgodnie z przekazami Maurycego Horna, wchodził Polacy, Ukraińcy i Żydzi.

Pierwsze wzmianki o Żydach w Grabowcu pochodzą z roku 1570³. Podobnie jak mieszczanie i chłopci, którzy uchylali się od płacenia danin na rzecz państwa, również Żydzi, chcąc uniknąć zobowiązań, rejestrowali mniej osób, niż było ich w rzeczywistości. Jak podaje Maurycy Horn, w 1630 roku był w Grabowcu tylko jeden dom zamieszkały przez Żydów. Z zapisów akt grodzkich często nie można wywnioskować, czym się Żydzi zajmowali, tak jak to da się ustalić w przypadku chrześcijańskich rzemieślników, przekazywane były tylko dane, że są mieszkańcami tego czy innego miasta.

Żydzi w Grabowcu, mimo sprzeciwu mieszczan, którzy starali się wpłynąć na władzę, by nieobywatele miasta (Żydzi, szlachta, duchowieństwo) nie mogli zajmować się wytwarzaniem i propinacją trunków⁴ zajmowali się słodownictwem, gorzelnictwem, handlem artykułami korzennymi⁵. Jak pisze M. Horn, znajomość języka polskiego była wśród Żydów dość powszechna, musieli bowiem porozumiewać się z Polakami i Ukraińcami w ich języku. Łaciny natomiast na ogół nie znali⁶.

Miasto miało charakter rolniczo-rzemieślniczy, handlem zajmowali się Żydzi. Grabowiec był niszczone przez częste pożary, najazdy tatarskie, rekwizycje wojskowe. Zabudowa miasta była drewniana. W roku 1860 z 310 domów jedynie dwa były murowane.

W pierwszej połowie XVIII wieku, w 1764 roku, tak charakteryzował miasta Rzeczypospolitej prymas, przemawiając w sejmie do senatu: „[...] ozdoba

¹ A. Jabłonowski, *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, [w:] idem, *Źródła dziejowe*, t. 18, cz. 2, *Ruś Czerwona*, Warszawa 1903, s. 193.

² W. Jaroszyński, *Siedem wieków Grabowca*, Lublin 1991, s. 17.

³ M. Horn, *Zaludnienie województwa bełskiego w 1630 r.*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. 21, s. 291.

⁴ Ibidem, s. 102.

⁵ Ibidem, s. 139.

⁶ Ibidem, s. 251.

królestwa, miasta – bez obywatelów i ci którzy są – bez handlu, bez korzyści, bo w rękach Żydów, jednym słowem w miastach miast trzeba szukać, co ulica to pole, co rynek to pustka”⁷.

W roku 1868 Komitet Urządzający w Królestwie Polskim opracował kryteria zamiany miast w osady. Praw miejskich zamierzano pozbawić miasta liczące mniej niż 3000 mieszkańców, miasta, w których liczba mieszkańców zajmujących się rolnictwem wynosiła co najmniej 50%, oraz miasta posiadające dochód niższy niż 1500 rubli. Wśród 336 miast, które wytypowano spośród ogólnej liczby 452, znalazł się także Grabowiec, chociaż nie spełniał żadnego z tych kryteriów⁸. Jak podaje Jaroszyński, jedną z przesłanek takiego stanu rzeczy był odwet za udział miasta w powstaniu styczniowym.

Formacje patronimiczne na *-ic(z)/-yc(z)/-owic(z)/-ewic(z)* stanowiły istotny element w kształtowaniu nazw osobowych zarówno mieszczan, jak i chłopów. Najczęściej powstawały na bazie imion, w dalszej kolejności przezwisk⁹. Przewaga podstaw imiennych charakteryzowała także obszary jednolite etnicznie¹⁰. Nazwiska tego typu były używane we wszystkich warstwach społecznych.

Imiona derywowane są przyporządkowywane do form imion pełnych. Podstawę takiego postępowania ukazują wykorzystywane przeze mnie prace: M. Malec, *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*¹¹, *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*¹², *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych*¹³, B. Tichoniuka, *Imiona i ich formy na pograniczu polsko-białoruskim od XVI wieku do roku 1839*¹⁴ oraz I. I. Trijniaka, *Slovník ukraїns'kih imen*¹⁵.

⁷ W. Jaroszyński, op. cit., s. 48.

⁸ Ibidem, s. 109.

⁹ M. Kojder, *Antroponimia historyczna wiernych chełmskiej diecezji grecko-unickiej (1662–1810)*, Lublin 2019.

¹⁰ Por. M. Magda-Czekaj, *Wybrane typy słowotwórcze nazwisk (-icz, -owicz, -ewicz i z podstawowym -k-) okresu średniopolskiego na tle historyczno-społecznym*, Kraków 2011, s. 177.

¹¹ M. Malec, *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*, Kraków 1994, dalej jako skrót ICH.

¹² M. Malec, *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*, Wrocław 1971, dalej skrót SŁ.

¹³ M. Malec, *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1982, dalej jako skrót SSN.

¹⁴ B. Tichoniuk, *Imiona i ich formy na pograniczu polsko-białoruskim od XVI wieku do roku 1839*, Zielona Góra 2000, dalej jako skrót T.

¹⁵ I. I. Трійняк, *Словник українських імен*, Київ, 2005, dalej jako TRIJ.

NAZWISKA MIESZCZAN

Na przynależność stanową w tej grupie wskazywały kwalifikatory stanowe: *slawetny, opatrny, mieszczanin, famatus, honestus, providus*. W XVI wieku tworzyły 33% wszystkich nazwisk zależnościowych, w XVII wieku – ok. 16% i w XVIII wieku – 30%.

XVI wiek

*Famatus Hapon **dobzikowicz***... incola Hrodlen. 1591, por. im. Dobrzyk SSN;
*Honestus Andreas **jakubowicz** de Hrodlo* 1585 por. im. Jakub T;
*Providus Jaczko **Kuzmicz** de villa Zawalow* 1599 por. im. Kuźma T;
*providus Waszil **Szidorowicz** de villa Swiersczow* 1599 por. im. Sidor T.

XVII wiek

*Famatos ... Joannem **Artymowicz** ...* 1699 por. im. Artym ICH;
*Famati Joanni **Bartoszewicz*** 1699 por. im. Bartosz SSN;
*Famatorum ... Basilij **Chilimunowicz** Proconsulum Grabowicen.* 1699 por. im. Chilimon T;
*Opatrznego Jaczka **Jwanowicza** Woznego Grabowieczkiego* 1643 por. im. Iwan T; *Slawetnego Jana **Jakubicza*** 1643 por. im. Jakub ICH;
*Famatis Antonio **Jarmołowicz*** 1645 por. im. Jarmoła ICH;
*Slawetny Jakim **Joskowicz*** 1649 por. im. Jusko T;
*Famatos ... Joannem **Klimkiewicz*** 1699 por. im. Klimek, Klimko ICH;
*Slawetni ... Kasimirz **Kudziewicz** Mieszczanie Grabowieczkie* 1648 por. im. Kud TRIJ;
*Uczciwi Sienko **Kuzmicz** ...* 1646 por. im. Kuźma TRIJ;
*Famatos ... Hrehorium **Łukaskiewicz** Oppidanus Grabowecen* 1699 por. im. Łukaszko TRIJ;
*Uczciwy Stanisław Leo **Nestorowicz** syn Neboszyka Nestora Kiszky mlynarza Siedliskiego* 1646 por. im. Nestir, Nestor TRIJ;
*Famatis ... Paulo **Piotrowicz*** 1648 por. im. Piotr ICH;
*Slawetny Szymon **Rodowicz*** 1658 por. im. typu Rodomił, Rodosław SSN;
*Famatus Andreas **Sajkowicz** Civis Lublinen. Actor* 1620 por. im. Sajko TRIJ;
*Famatus Joannes **Trochimowicz** Filius Famati Trochimi Oppidani Grabowicen.* 1624 por. im. Trochim T;
*Slawetny Parafiej **Wankowicz*** 1645 por. im. Wańko T;
*Slawetny Wasil **Wieliczkowicz** Makarczuk Mieszczanin Grabowieczky* 1647 por. im. Wieliczko T;
*Providus Chwedor **Woytowicz** de Czartowczyk* 1627 por. im. Wojt SSN;
*Honestum Blazium **Zynkowicz** de villa Grodek* 1620 por. im. Zynko T.

XVIII wiek

- Famatis ... Jwano **Chilewicz*** 1713 por. im. Chil T;
*Famat ... Bazyljo **Chilimonowicz*** 1710 por. im. Chilimon T;
*Honestis Leone **Danielewicz Bobczuk oppidanis Rubieszowiene***. 1767 por. im. Daniel ICH;
 ... *Grzegorz **Deszkiewicz*** ... 1701 por. im. Desko T;
*Honestis... michaele **Grynkiewicz*** 1767 por. im. Hrynko TRIJ;
*Jan **Jachimowicz*** 1765 por. im. Jachim T;
*Daniło **Jaroszewicz*** 1765 por. im. Jarosz T;
*Sławetnego iana **iuchimowicza*** 1768 por. im. Juchim T;
*Famato Joanni **Klimkowicz*** 1703 por. im. Klimek, Klimko ICH;
*Sławetnemi ... Rafalem **Kondratowiczem*** 1662 por. im. Kondrat ICH;
*Famatos Łukasz **Kordasiewicz*** ... 1760 por. im. Kordas T;
*Semen **Kusiewicz Mieszczanin*** 1760 por. im. Kuś T;
*Famatos ... Hrehorium **Łukasziewicz*** ... 1701 por. im. Łukaszek, Łukaszko;
*Famati ... **Markiewicz*** 1712 por. im. Marek ICH, Marko TRIJ;
*Honesto Stephano **Markowicz*** 1723 por. im. Marek ICH, Marko TRIJ;
*Famati ... Joannes **Mielichowicz Viceadvocatus*** ... 1747 por. im. Mielech T;
*Honesti Andrea **Milkiewicz*** 1760 por. im. Miłek, Miłko SSN;
*Sławetni ... Hreory **Ochrymowicz*** ... 1726 por. im. Ochrim, Jefrem TRIJ;
*Ministerialis Regni Generalis Providus Jgnatius **Ostapkiewicz*** 1734 KGR117
 737 por. im. Ostapko TRIJ;
*Ministerialis Regni Generalis Providus Gregorius **Petrykowicz*** 1720 por. im. Petryk TRIJ;
*Famatorum ... Nicolai **Pietraszewicz*** ... 1747 por. im. Pietrasz T;
*Sławetny Jan **Semenowicz*** 1736 por. im. Semen TRIJ;
*Sławetni ... Hreory **Sienkowicz Mieszczanie Mielanowsci*** por. im. Sienko T;
*Honestis... Josepho **Stachiewicz*** ... *Incolis et oppidanis Rubieszowiene*.
 1767 por. im. Stach T;
*Gnalis Providus Andreas **Staszewicz de Lopienniki*** 1719 por. im. Stasz SSN;
*Famatus Hreory **Stefanowicz*** 1703 por. im. Stefan SSN;
*Łukasz **Suprunowicz*** 1765 por. im. Suprun : Sofron, Sopron TRIJ;
*Famatorum ... Hyacinthi **Waszkiewicz*** 1747 por. im. Waszko T;
*Pana Grzegorza **własiewicza*** 1767 por. im. Włas, Własij TRIJ;
*Sł. Chwedory **Własjiewicz*** 1731 por. im. Włas, Własij TRIJ.

NAZWISKA CHŁOPÓW

Na przynależność stanową chłopów wskazywały określenia: *chłop, parobek, pracowity, roboczy, zagrodnik, cmethos, laboriosus*. Ze źródeł XVI- i XVII-wiecznych wyekscerpowano liczne przykłady tego typu nazwisk,

natomiast z materiałów XVIII-wiecznych pochodzą pojedyncze ekscerpty nazwisk z tym formantem.

XVI wiek

Laboriosus Nestor anthonowiz de Lacky Oryszow 1591 por. im. Antoni ICH;
Laboriosus Kuzma Borisowicz 1575 por. im. Borys ICH;
Laboriosus Sienko Daczkowicz 1597 por. im. Dacko T;
Laboriosus Sienko Hackowicz ... 1596 por. im. Hacko T;
Syenko Ihnatowicz 1570 por. im. Ihnat TRIJ;
... Pasko Jhnatowicz 1570 por. im. Ihnat TRIJ;
Laboriosus Oleszko Josiewicz de villa Żukow 1599 por. im. Jos ICH;
Laboriosus Lewko Juskowicz de villa Hołuzie 1592 por. im. Jusko T;
Anthosko Cornilowicz 1548 por. im. Kornilo T;
Laborioso Danilo malowicz de Xiežostany 1586 por. im. Mal T;
Laboriosus Olko Marczińkowicz 1620 por. im. Marcinek ICH;
Laboriosus Walik Markowicz de Siamirz 1579 por. im. Marek, Marko ICH;
Laboriosus Joannes Mikołaiowicz 1597 por. im. Mikołaj ICH;
Laboriosi Roman Oleszkowicz 1594 por. im. Oleszko T;
Laboriosus Chwiedko Pilkowicz de Dzierżna 1578 por. im. Pyłko TRIJ;
... Woyo Piotrowicz ... 1570 por. im. Piotr ICH;
Laboriosi ...Daczkowj Piotruszowiczowi ... 1594 por. im. Piotrusz ICH;
Laboriosis Luca et Hricz Raczewicze 1599 por. im. Racz SSN;
... Iwasko Sakowicz 1548 por. im. Sak T;
Masko Sidorowicz 1548 por. im. Sidor T;
Laboriosus Sienkowicz 1586 por. im. Sienk T;
Laboriosus Staniowicz Joannes de Skibicze 1592 por. im. Stan T;
Laboriosus Sienko Stephankowicz de Kothlyrze 1578 por. im. Stepanko TRIJ;
Laboriosus Zenko Stepanowicz de villa Sachrin 1586 por. im. Stepan TRIJ;
Laboriosus Jaczko Thimkowicz 1586 por. im. Tymko T;
Laboriosus Kurjło wieliczkowicz de Brzozowa Wola 1590 por. im. Wieliczko T;
Laboriosus Daniło Wołosowicz de Dobromirzicze 1591 por. im. Wołos TRIJ;
Laborioso Choma Wojtowicz 1586 por. im. Wojt SSN.

XVII wiek

Laboriosi Dacko Ambrozye 1623 por. im. Ambroży ICH;
Laboriosi Hrycz Boriszowicz 1604 por. im. Borys T;
Laboriosus Jasko Chlipkowicz 1620 por. im. Chlibko TRIJ;
Providi Mathiae Chomkowicz 1617 por. im. Chomka TRIJ;
Labsus Onisko Haiewicz de Vill. Olszanka 1654 por. im. Haj TRIJ;
Laboriosi ... Jwan Josiewicz ... de villa Zukow 1610 por. im. Jos ICH;
Labsus Radko Jurowicz 1652 por. im. Jurek, Jurko ICH;
Laboriosis Nicolao Juskowicz et Petro de villa Swidniki 1618 por. im. Jusko T;

- Laboriosus Jwan Klimkowiez de villa Zadubcze* 1618 por. im. Klimek, Klimko ICH;
- Laboriosi Iwasko Kuźmicz* 1620 por. im. Kuźma TRIJ;
- Laboriosus Lecz Łochwinowiez* 1611 por. im. Łochwin T;
- Labsus Hryc Marynowicz de Boiarzyce* 1652 por. im. Maryn T;
- Laboriosus Tjymko Nazarowiez ...* 1636 por. im. Nazar TRIJ;
- Laboriosi Hawryło Parhurowicz* 1610 por. im. Parchur T;
- Laboriosus Rudko Paszkowiez* 1610 por. im. Paszko T;
- Laboso Stephanus Piotrowicz advocatus* 1655 por. im. Piotr ICH;
- Laboriosus Misko Sienkowiez* 1658 por. im. Sienk T;
- ... *Mathy Sierowiez* 1620 por. im. Sier T;
- Laboriosus Albertus Szobkowiez de villa Ornatowicze* 1603 por. im. Sobek, Sobko ICH;
- Laboriosus Liewko Supronowiez* 1658 por. im. Supron T;
- Laboriosos ... Demetrium Wakulicz ...* 1645 por. im. Wakuła TRIJ;
- Laboriosus Andreas Walkowiez de villa Zawalow* 1611 por. im. Walko T;
- Labosi Petrus Waszilowiez ...* 1604 por. im. Wasyl TRIJ;
- Laboriosi ... Kuźma Woitowiez ...* 1602 por. im. Wojt SSN;
- Laboriosum Misko Wojsowicz de villa maiori Honiatycze* 1621 por. im. Wojsz SSN;
- Laboriosus Jwasko Woitowiez de villa maiori Honiatycze* 1619 por. im. Wojt SSN;
- Laboriosus Nicolaus Zieniewicz de villa Luszczow* 1617 por. im. Zien T.

XVIII wiek

- Laboriosos ... Mathiam Bartkowiez ...* 1705 por. im. Bartek, Bartko ICH; *Laborioso Paulo Grynkwicz* 1725 por. im. Hryńko TRIJ;
- Laboriosi Gregory Majorowicz* 1727 por. im. Major T;
- Laboriosum Demko Woytowicz de Villa Moroczyn* 1717 por. im. Wojt SSN.

Złożona struktura etniczno-wyznaniowa badanego terenu znajduje odzwierciedlenie w systemie antroponimicznym. Większość imion, które służyły za podstawę prezentowanych nazwisk, wywodziła się z kalendarza cerkiewnego, tworzono je od skróconych form imion kanonicznych. Do rzadko spotykanych należały imiona rodzime. Stan taki wskazuje na liczne osadnictwo ruskie.

Nazwiska typu patronimicznego w XVI wieku najczęściej urabiano za pomocą formantów: *-icz*, *-owicz*, *-ewicz*. Stanowią ponad połowę tego typu nazwisk derywowanych sufiksalnie. W wieku XVII ich udział zmalał do 20% wśród wszystkich nazwisk patronimicznych, natomiast w wieku XVIII nieznacznie przekroczył 2%¹⁶. Duży udział w XVI-wiecznej antroponimii chło-

¹⁶ Por. M. Olejnik, *Antroponimia starostwa grabowieckiego (XVI–XVIII w.)*, Lublin 2019.

pów formacji na *-icz*, *-owicz*, *-ewicz* skłania do refleksji, że tego typu nazwisk nie można uważać za typowo mieszczańskie. Na taki stan rzeczy zwracają również uwagę m.in. E. Wolnicz-Pawłowska¹⁷, I. Mytnik¹⁸ i M. Magda-Czekaj¹⁹. Nazwiska na *-(cz)uk*, które jeszcze w XVI wieku miały znikomy udział wśród nazwisk patronimicznych, począwszy od XVII wieku były coraz chętniej wykorzystywane (XVII wiek – ponad 25%, XVIII wiek – blisko 70%).

Badania nad antroponimią Podlasia również potwierdzają produktywność tego sufiksu, szczególnie w XVI wieku²⁰. Jak podkreśla P. Złotkowski, w XVIII wieku tego typu formacje tworzone rzadko²¹.

W prezentowanym materiale dominuje dwuczłonowy model nazewniczy, tj. imię+nazwisko. Pojawiają się przykłady, które świadczą o bezpośredniej patronimicznej funkcji określeń poimiennych, np.: *Uczciwý Stanisław Leo Nestorowicz syn Nebosczyka Nestora Kiszky młynarza Siedliskiego, Famatus Joannes Trochimowicz Filius Famati Trochimi Oppidani Grabovicen*.

Patronimika na *-owicz* bywała także składową 3-elementowych formacji, w których oprócz imienia i patronimu występował drugi patronim na *-uk*: *Slawetný Wasil Wielickowicz Makarczuk Mieszczanin Grabowieczky, Honestis Leone Danielewicz Bobczuk oppidanis Rubieszovienę*. Taki sposób nominacji z czasem utrwalił się u Słowian wschodnich.

Antroponimia znajdująca się we wczesnym stadium kształtowania się na pograniczach językowo-kulturowych jest interesującym obiektem badawczym. Analiza nazwisk patronimicznych pozwala nie tylko na ustalenie najczęstszych typów strukturalnych, ale też na odkrywanie i poznawanie imiennictwa dominującego na badanym obszarze.

BIBLIOGRAFIA

- Dacewicz Leonarda. 2014. *Historia nazwisk na kresach północno-wschodnich Rzeczypospolitej (XVI–XVIII w.)*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.
- Horn Maurycy. 1975. *Żydzi na Rusi Czerwonej w XVI i pierwszej połowie XVII*. W: *Działalność gospodarcza na tle rozwoju demograficznego*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

¹⁷ Por. E. Wolnicz-Pawłowska, *Czy istnieje nazwisko mieszczańskie?*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, red. I. Sarnowska-Gieffing, M. Graf, Poznań 2010, s. 277.

¹⁸ Por. I. Mytnik, *Imiennictwo ziemi chełmskiej w XVI–XVII wieku*, Warszawa 2017, s. 261.

¹⁹ Por. M. Magda-Czekaj, *Nazwiska na -owic(z) z wybranych miast Polski od XVI do XVIII wieku*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, red. I. Sarnowska-Gieffing, M. Graf, Poznań 2010, s. 194.

²⁰ Por. L.L. Dacewicz, *Historia nazwisk na kresach północno-wschodnich Rzeczypospolitej (XVI–XVIII w.)*, Białystok 2014, s. 70.

²¹ P. Złotkowski, *Antroponimia historyczna mieszczan i chłopów Brańska i okolic w ujęciu statycznym i dynamicznym*, Lublin 2017, s. 38.

- Jabłonowski Aleksander. 1902. *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*. W: Jabłonowski A. 1903. *Źródła dziejowe*, t. 18, cz. 2, *Ruś Czerwona*. Warszawa: Warszawska Drukarnia Estetyczna.
- Jaroszyński Wacław. 1991. *Siedem wieków Grabowca*. Lublin: Wydawnictwo Lubelskie.
- Kojder Marcin. 2019. *Antroponimia historyczna wiernych chełmskiej diecezji grecko-unickiej (1662–1810)*. Lublin: Wydawnictwo UMCS.
- Magda-Czekaj Małgorzata. 2010. *Nazwiska na -owic(z) z wybranych miast Polski od XVI do XVIII wieku*. W: *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*. Red. Sarnowska-Giefling I., Graf M. Poznań: Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.
- Magda-Czekaj Małgorzata. 2011. *Wybrane typy słowotwórcze nazwisk (-icz, -owicz, -ewicz i z podstawowym -k-) okresu średniopolskiego na tle historyczno-społecznym*. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Polskiego PAN.
- Malec Maria. 1971. *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Osolińskich.
- Malec Maria. 1994. *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.
- Malec Maria. 1982. *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych*. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- Mytnik Irena. 2017. *Imiennictwo ziemi chełmskiej w XVI–XVII wieku*. Warszawa: Sowa-Druk.
- Olejniak Marek. 2019. *Antroponimia starostwa grabowieckiego (XVI–XVIII w.)*. Lublin: Wydawnictwo UMCS.
- Tichoniuk Bazyli. 2000. *Imiona i ich formy na pograniczu polsko-białoruskim od XVI wieku do roku 1839*. Zielona Góra: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego.
- Trijńak ĭvan ĭvanovič. 2005. *Słownik ukraińskich imen*. Kiïv: Vidavnicтво «Dovira». [Трійняк Іван Іванович. 2005. *Словник українських імен*. Киïв: Видавництво «Довіра»].
- Złotkowski Piotr. 2017. *Antroponimia historyczna mieszczan i chłopów Brańska i okolic w ujęciu statycznym i dynamicznym*. Lublin: Wydawnictwo UMCS.

SURNAMENES OF TOWNSPEOPLE AND PEASANTS WITH THE SUFFIXES -ICZ/
-OWICZ/-EWICZ IN STAROSTY DISTRICT OF GRABOWIEC
FROM 16TH TO THE 18TH CENTURIES

Summary. The 16th century surnames of townspeople and peasants with the suffixes *-icz/-owicz/-ewicz* in starosty district of Grabowiec have been analyzed in the article. The source database used in the article contains the municipal books of Grabowiec from 16th to the 18th centuries. On the base of analyzed material it can be concluded that gentry anthroponyms with suffixes *-icz/-owicz/-ewicz* have two-piece form (name and surname).

Key words: onomastics, anthroponymy, starosty district of Grabowiec, Polish – East Slavic borderland

ПАТРОНІМІЧНІ ПРІЗВИЩА З СУФІКСАМИ *-ІЧ/-ОВІЧ/-ЕВІЧ*
МІЩАН ТА СЕЛЯН У ГРАБОВЕЦЬКОМУ СТАРОСТВІ ВІД XVI ДО XVIII СТ.

Анотація. У статті проаналізовано прізвища з суфіксами *-іч/-овіч/-евіч* міщан та селян у Грабовецькому старостві від XVI до XVIII ст. База джерел, використана в цій статті, включає акти міста Грабовець та акти гродські і земські Грабовецького староства про місто Грабовець від XVI до XVIII ст. На основі проаналізованого матеріалу можна дійти висновку, що антропоніми міщан та селян найчастіше є двокомпонентними (ім'я та прізвище). У більшості прикладів основою прізвищ є східнослов'янські імена. Такі прізвища переважали в XVI ст., з часом їхня популярність стала слабкою.

Ключові слова: ономастика, антропонімія, Грабовецьке староство, польсько-східнослов'янське пограниччя